

ТРЕТА НАЦИОНАЛНА ДОКТОРАНТСКА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО СОЦИОЛОГИЯ

(22 май 2023 г., София)

На 22 май 2023 г. в Университета за национално и световно стопанство (УНСС) се проведе Третата национална докторантска конференция по социология. Домакин на събитието беше катедра „Икономическа социология“ към УНСС, а организатори на тазгодишната трета по ред докторантска конференция са Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Институт по философия и социология, Университет за национално и световно стопанство, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Нов български университет, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ и Българска социологическа асоциация.

Първата национална докторантска конференция е проведена през 2017 г. Организационният съвет тогава поставя като основни нейни цели: 1) да поддържа и развива национален форум за представяне на авторски научни изследвания на докторанти, включващи в себе си провеждането на емпирично социологическо изследване; 2) да съдейства за създаване на изследователска общност, обединяваща представители на различни поколения изследователи; 3) да запълва липсващ към момента междуинституционален форум за дискусии върху докторантската степен и провеждането на докторантски изследвания. С провеждането на тазгодишната конференция се доразвива първата и третата цел, като вече стремежът е този национален форум да се надгражда и междуинституционалният изследователски форум да се развива с обсъждането на текущи изследвания на млади учени от последните две издания на конференцията. Добавена е и още една цел за тазгодишното издание: да се допринесе за опознаването на съвременните и/или историческите очертания на социалната реалност през прочита на докторантските емпирични изследвания и проекти.

Форматът на конференцията се различава от повечето научни събития през годината, като макар да се формират тематични научни сесии, всеки докторант, който е допуснат до участие, има предварително определен дискусант – утвърден учен в областта на конкретното докторантско изследване. От докторантите се изисква да изпратят разширена анотация, в която да

е описана методологията и методиката на научното и емпирично изследване и да са социологически ориентирани като проблематика, концептуална рамка и изследователски подход. Ролята на дискусанта е да направи критичен прочит на предварително представения писмен анализ и на дискусиата по него, като формулира конкретни препоръки за по-нататъшната работа на докторанта по изследването.

За участие в тазгодишната национална докторантска конференция по социология бяха подбрани и допуснати до участие десет докторанти по социология и сродни социални науки и доктори по социология, защитили в периода 2020–2023 г., от четири университета и една институция.

Приветствие към участниците отправи заместник-ректорът по научноизследователската дейност и международното сътрудничество на УНСС – доц. д. ик. н. Михаил Мусов, който подчерта, че това е първото събитие от 104-тата година на УНСС и го определи като знаково – „събитие, което е посветено на бъдещите таланти на академичната общност, духа на следващото поколение преподаватели и изследователи“.

Участниците във форума представиха разнообразни теми и подходи.

Михаела Монова, докторант от катедра „Социология“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, представи темата си за професионалната автономия и конструирането на призвание и признание в лекарската професия. Обект на нейното изследване са общопрактикуващите лекари, а автономията им е използвана като средство за разбирането на това как този вид лекари конструират идеята си за призвание. В работата си Михаела Монова анализира твърдението, че автономията, която е конструирана от общопрактикуващите лекари, въздейства върху начина, по който те схващат призванието в професията си и извежда два типа призвание – на лекаря-чиновник и на лекаря, съпротивляващ се срещу ограниченията на автономията, като стига до констатацията, че реформата в здравеопазването от края на 90-те години на ХХ в. в България произвежда нехомогенизирани практики и различно схващане за призвание сред този вид лекари.

Докторантът Емил Георгиев от катедра „Икономическа социология“ към УНСС изследва организационните фактори за възникване на конфликт на трудовата роля в предприятието. Той представи емпирични резултати от проведено изследване на персонала на производствено предприятие от вторичния сектор на Преработващата промишленост. Поставяйки си за цел да установи вътрешноорганизационните конфликти в предприятието и прилагайки факторен анализ на събраната емпирична информация, той обособява 7 групи фактори

на въздействие на ролеви конфликт и доказва хипотезата си, че вътрешноорганизационните комуникации влияят върху междуличностните конфликти сред персонала на изследваното предприятие.

Маргарита Кошева, докторант към Института по философия и социология при БАН, представи темата за труда и заетостта чрез онлайн платформи в четири страни-членки на Европейския съюз – България, Швеция, Испания и Португалия. Чрез преглед на съществуващи публикации по темата, както и проведени дълбочинни интервюта с работещи чрез платформа доставчици на храна в България, Маргарита Кошева разглежда вида заетост, характеристиките на работата и условията на труд на работещите чрез платформа, интензивността на работата, наличието на автономност, представителство и защита, нивото на удовлетвореност, профил и дял на работещите чрез онлайн платформи.

Изследователската работа на Цветина Младенова, докторант към катедра „Икономическа социология“ към УНСС (вече доктор по социология), е насочена към изследване на начините на управление на обществените нагласи чрез социалната мрежа Фейсбук. Тя разглежда как функционира виртуалната среда на социалната мрежа и как потребителите участват в процесите на управление на обществените нагласи чрез нея. Изследва проблема за социалното виртуално пространство на Фейсбук с елементи на публична паноптична среда и възможността то да се използва като средство за управление на обществените нагласи, което действа чрез инструментите на наблюдение и информационно влияние върху българските потребители, поставяйки го в контекста на три събития: 1) местните избори през 2019 г., 2) разпространението на Ковид-19 в България в началото на 2020 г., 3) антиправителствените протести през 2020 г.

Марияна Златанова, също докторант към катедра „Икономическа социология“ към УНСС, представи темата „Дигиталните разкази в предизборните кампании“. Фокусът на работата на Марияна Златанова е върху изясняването на същността и приложението на дигиталния разказ. Обект на изследването ѝ са дигиталните разкази в предизборната кампания на парламентарно представените политически формации в Народното събрание след проведените избори през 2023 г., както и техните лидери с дигитално присъствие в социалната медия Фейсбук. Предметът ѝ на изследване е поведението на политическите партии и техните лидери в социалната медия Фейсбук, степента на ангажираност на избирателите, измерена чрез функционалностите на платформата – харесвания, коментари, споделяния. Методическата рамка, в която разполага изследването си, е да изясни кой е дигиталният разказвач, какво представлява дигиталният разказ и какви са неговите възможни приложения.

С фокус върху конкретен субект от българския политически живот, който изгражда идеологията си в голяма степен върху конспиративни разкази относно кризата Ковид-19, бе представянето на докторанта Валентин Вълканов от департамент „Философия и социология“ на Нов български университет. В доклада си на тема „Как конспиративната политическа идеология интерпретира пандемията от коронавирус? Случаят на ПП „Народна партия Истината и само истината“ Валентин Вълканов представя резултати от проведен първи етап на своето изследване, в който прави контент анализ на четири участия на представители на ПП „Народна партия Истината и само истината“ в БНТ като част от предизборната кампания за изборите на 2 октомври 2022 г., както и на клип, който е поставен на първо място (pinned) в страницата на партията във Фейсбук. Целта е да изследва конспиративните теории, формиращи идеологическия фундамент на легитимен политически субект, който се явява на избори за Народно събрание в България през 2022 г.

„Трансхуманизмът като важен фактор в осъществяването на политически и социални промени. Социалното значение на феномена „усилване“ и неговото проявление в началната фаза на киборгизация“ бе темата на представянето на Иван Колев, защитил своята дисертация в катедра „Приложна и институционална социология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в началото на 2023 г. Като използва данни от проведени 2 полуструктурирани интервюта с лидери на трансхуманистични партии, както и данни от анализ на партийни програми, документи, литература и изследвания по темата, Иван Колев обяснява политическите трансформации, които са резултат от навлизането на трансхуманистичните теми в обществения дискурс и на политическата арена, базирайки се на работата на Джеймс Хюз, както и използвайки изследователската дейност на Кристиан Сабадош, проследява траекторията на развитие на трансхуманистичните политически субекти.

Росалина Тодорова, докторант към катедра „Социология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, представи темата: „Стойности на земята: изграждане на символни граници срещу строежа на ВЕИ парк в селата Книжовник и Долно Войводино“. Тя разглежда как един сблъсък между различни социални актьори води до конструирането на социален актьор, който се активира и се превръща в граждански субект с предявяването на иск към използването на свободна земя, предназначена за изграждането на ВЕИ. В анализирания ситуация се конкурират два различни социални актьори за достъп до един и същи ресурс, който двамата искат да използват за различни цели. Росалина

Тодорова показва как процесът по изграждане на стойност на земята е всъщност процес по изграждане на социален актьор спрямо употребите на земята.

В конференцията участваха и докторанти от катедра „Политология“ към УНСС. „Институцията на Националния омбудсман като възможност за гражданско участие“ бе темата на Елеонора Ушатова, чрез която тя представи резултати от проведено изследване с метода на дълбочинното интервю. Целта на изследването ѝ е да проучи взаимоотношенията между Националния омбудсман на България и структурите на гражданското общество с акцент върху потенциала на омбудсмана да институционализира гражданското участие в процеса на взимане на решения, както и в търсене на отговор на въпроса с какво са си полезни един на друг институцията на Националния омбудсман и колективните граждански активности.

В доклада си на тема „Идеалът от „Начертанието“, пресъздаден в концепцията „Сръбски свят“ Мирела Владова представи двете водещи националистически концепции на Сърбия. Чрез анкетно проучване докторантката изследва популярността на идеите на съвременната концепция „Сръбски свят“, нейната идеологическа обвързаност с предшественика ѝ „Начертанието“ и промените в сръбския национален идеал от миналото до днес. Изводът, до който стига, е, че е необходимо по-детайлно запознаване, изясняване и популяризиране на двете концепции сред българското общество, което пряко и косвено бива засегнато от тях.

До края на 2023 г. докладите от конференцията предстои да бъдат публикувани в сборник, индексирани в СЕЕОЛ. Основното финансиране на събитието бе от университетски проект за финансиране на научна проява НФ 17/2023 на УНСС.

Мариета Христова